

KETVERIUKĖ

Auka. Auka niekas nenori būti, niekas nenori aukos aukoti. Išsyk pagalvojam apie kraują ant akmeninių altorių. Apie užmuštuosius, apie apiplėštuosius, apie silpnuosius. Tu, *žertva!* To niekas nenori išgirsti mokyklos kieme. Gal pagalvojam ir apie kilnumą ar pasiaukojimą. Apie didvyrius, apie kankinius. Apie Geležinį Vyrą filme *Keršytojai: Pabaiga*. Bet jie turi kažką bendra. Galų gale jie – *Spoiler Alert! Atsargiai, pavojus!* – dažnai būna negyvi.

Ir vis tiek mes po vasaros atostogų nusprendėm kai ką paaukoti: mūsų laisvę. Bent trims mėnesiams. Už tai, ką atiduodam, gausim kai ką geriau, galvojom mes. Aišku, tai didis tikslas, oficialus: išgelbėti pasaulį, bent jau truputį. Gal eksperimentas nebūtų tapęs nekontroliuojamu, jei taip ir būtų likę. Bet kiekvienas iš mūsų turėjo ir asmeninę priežastį dalyvauti... arba maištauti: dėl statuso, pinigų, keršto, meilės. Taigi praradome daugiau, nei buvome pasirengę paaukoti. Praradome vieną iš mūsų.

Šiandien sausio pirmoji. Mums vėl reikia apsispręsti. Naujieji Metai. Nauja pradžia? Jei dabar paspausim LAUNCH, tai tu turėsi užduoti tą patį klausimą kaip mes: ką paaukotum ir dėl ko? Stovime ratu ir žvelgiam vienas kitam į akis, trys

iš keturių, kurie ant kortos pastatė viską. Ar padarytume tai dar kartą, jei žinotume, kuo viskas baigsis? Ar tu tai padarytum? Tu šiek tiek pranašesnis. Kol mes svarstom, ar paleisti į pasaulį šį lemtingą dalyką, tu gali savęs paklausti, ką darytum kitaip. Geriau nei mes tąsyk. Mat mes turim tau dovaną. Mūsų pasakojimą. Štai jis.

KERA

Mažiausiai man mokykloje patinka pertraukos. Jau seniai suskambėjo skambutis į kitą pamoką, bet mūsų auklėtoja, ponija Venger, kaip įprasta, pora minučių vėluoja. Mano bendraklasiai naudojasi proga ir pasakojasi apie vasaros atostogas. Šalia mano geriausios draugės Seminės stovi vienas jos gerbėjų ir giriasi nuotraukomis iš kelionės į Balį.

– Dangaus Vartai Pura Lampunge, seniausioje budistų šventykloje Balio saloje. – Jis rodo Seminei nuotrauką, kurioje jis stovi į viršų atvertuose vartuose, už kurių įspūdingų debesų gūbriai. Sienos ir jis atsispindi kažkame, kas atrodo kaip vanduo. – O tas ežeras priešais! Neįtikėtinas!

Seminė susikiša rankas į rankoves. Ji įsitempusi, bet pernelyg mandagi, kad atsikratytų to tipo. O aš ne.

– Pura Lampungas yra hinduistų šventykla, ne budistų. Ir ten ne ežeras, o veidrodis, kurį fotografas pakišo po tavo mobiliojo kamera. Veikiausiai šitai iškišinėja turistams.

Misteris Lampungas dėbso į savo nuotrauką, tarsi ji negalėtų meluoti, nors iš tikrųjų gi pats geriau žino. Aš irgi pažiūriu į mobilųjį, bet tik į laikrodį. Nekantriai. Ne tik dėl to, kad politikos mokslai mano mėgstamas dalykas. Šiandien bus kalbama apie vieną iniciatyvą, kurią pasiūlė pats

švietimo srities senatorius Kristofas Eichneris. Daugiau ponia Venger neišsidavė, o aš noriu sužinoti, ką sugalvojo tas Eichneris. Matau jį priešais save, ta nugalėtojo šypsena, rodanti didelius dantis, ta šypsena turėtų sumeluoti, kad jis vertina tave rimtai, gal netgi laiko reikšminga persona. O tada staiga suleidžia tas glotniai nupoliruotas iltis tau į kūną, ir tada pastebi, kad jie buvo skirti ne draugiškumui rodyti, o kąsti ir plėšyti. Bet tada jau per vėlu. Kai kurie netgi sužeidžiami, kai kurie sunkiai. Kaskart apie tai pagalvojus man darosi bloga.

Pagaliau pasirodo ponia Venger, ir visi grįžta į vietas.

– Kaip ir buvo skelbta – minčių lietus! – sušunka ji švytėdama džiaugsmu. – Štai čia būtini žinoti duomenys. Berlyno senato skatinamasis konkursas vyresniosioms gimnazijos klasėms. Tema: sausringos vasaros ir mikroplastikas: ar mus dar įmanoma išgelbėti? Tinka viskas: tyrimų projektai, eksperimentai, akcijos, kampanijos, jei truks ilgiau nei tris mėnesius ir prisidės ieškant išeičių iš aplinkosaugos krizės.

Na ir tema! Eichneris kaskart vis išpeša sau naudos, vėl ir vėl. Ponia Venger žiūri į mane, nori parodyti, kad tikisi mano pagalbos. Dažnai taip daro, bet šįkart neturiu ką pažadėti. Norėčiau kaip nors jai perduoti, kad paliktų mane ramybėje, bet gal ji mane tik provokavo. Juk jos *motto* yra *magic happens outside your comfort zone*¹. Bent jau šitaip

¹ Stebuklai nutinka, kai palieki savo komforto zoną (angl. Čia ir toliau – vert. past.).

skelbia lipdukas ant jos automobilio. Džiaugiuosi, kai ponia Venger nusisuka nuo manęs į savo kompiuterį.

– Bet pirmiausia štai kas, – taria ji dar labiau švytėdama ir paspaudžia mygtuką *Grįžti*. – Kad nusiteiktumėt.

Klasė prisipildo gyvybės. Ne, mirties. Mirties vaizdų, kurie perkeliama ant sienos. Garsas priderintas prie vaizdo. Ponia Venger nedėjo muzikos, nors taip būtų dar dramatiškiau. Bet šitaip filmas atrodo tikresnis, grėsmingesnis. Tarsi bet kurią akimirką galėtų užplūsti mus ir nusitempti į savo klaidų pasaulį. Greita seka juda vaizdai, kuriuos paprastai tučiuojau perjungtume, nesgi žinom, kad tokie dalykai pasaulyje dedasi, bet negalim ir nenorim žiūrėti. Bet čia nėra nuotolinio pultelio. Neturi jo niekas, tik ponia Venger. O ji nori ko kito. Taigi mes kamuojamės brisdami per plastiką nusėtus paplūdimius ir plaukdami per plastiko jūras, regim šiukšles į krantą išmestų banginių skrandžiuose, matom orangutanų našlaičius, įsikibusius ir vienišus medžius, keliaujam per dykras ir uraganų nusiaubtas vietas, per cunamio sukeltas kančias, matom sergančius vaikus iš onkologinio šalia stambiagabaričių atliekų aikštelės, matom badaujančius baltuosius lokius besniegėse dykrose. Filmą baigiasi liepsnomis. Degantis miškas kažkokioje pakrantėje. Kamera lėtai priartina gabalėlį žemės, kurio dar nepalietė ugnis, dūmuose juda rudi taškai. Vienas paskui kitą. Elniai. Dėl artėjančios pragaro ugnies jie apkvaite. Paniškai lekia link vis mažėjančio trikampio tarp prarajos ir dviejų ugnies

sienų, artėjančių prie jų. Kartą, du kartus, tris kartus, pribėga prie tarpeklio, ten apsisuka. Ir tada prasideda gyvybės ir mirties žaidimas – tiesą sakant, tik mirties, dar kartą ir dar kartą. Galiausiai ugnį nugali vanduo. Elniai vienas po kito šoka nuo skardžio. Jauniklis toks lengvas, kad akimirksniai tarsi pakimba ore, o tada krinta paskui vyresniuosius.

Kažkas mano pilve padaro tą patį, ką elniukas, pakimba per vidurį, o tada trenkiasi į pilvo sieną. Vos nesupykina. Nors ir esu mačiusi tą ar panašią filmuotą medžiagą. Prieš dvejus metus man buvo užėjusi žalioji fazė. Ilgokai vaikščiojau į demonstracijas. Paskui mečiau. Tiesiog nieko nepasiekėm. Daugelis politikų leidosi su mumis į diskusijas, visų pirma *jis*. Kaip mes įkvepiam, kartojo jie. Mūsų nuotraukos ir citatos buvo laikraščiuose, – šiandien visa tai atrodo tik kaip *šou*, ir veidai, ir šūkiiai, ir visa kita. O miškas tiesiog dega toliau. Tai kažkaip ir panorėjau viską užbaigt. Bet vis tiek: tas Bembis... jis mane sujaukino. Sugrąžino. Elniukas atrodė toks ramutis. Netgi nejausdamas pagrindo po kojomis, tarsi apsimetė, kad viskas bus gerai, jei tik jis mėgdžios suaugusiuosius.

Nužvelgiu bendraklasių, noriu sužinoti, kaip kiti vertina filmą. Pirmiausia žvilgsnis nukrypsta į Maksą, nes pastaruoju metu viskas manyje veržiasi link jo, nors man tai ir netinka. Jo reakcijos dažniausiai aiškiai atsispindi veide, bet jis nususuko ir žvelgia pro langą. Maksas vilki plytų raudonumo lininius marškinėlius, jie man patinka, nes

jie išryškina dailius jo raumenis, nors medžiaga prie kūno neprilimpa. Toks jau tas Maksas: viskas jam pasiduoda, kai neskubėdamas žingsniuoja per gyvenimą, viskas glaudžiasi prie jo, jam nė neįdedant pastangų ir nė nepastebint.

– Jūsų eilė! – Ponia Venger pareikalauja taip garsiai, kad net nusigąstu. Maksas ne, toliau žvelgia laukan. – Kokie pasiūlymai? – paklausia Ponia Venger. Visi mokytojai nori, kad mokiniai įsitrauktų. Ponia Venger, nuo vasaros atostogų vicerektorė, labiausiai iš jų. – Nagi, *go!*

Bet mes nenorim. Kas iš to. Kažkas nusižiovauja. Man nemalonu, kad turiu nuvilti savo mokytoją, bet jei turėčiau uždegančią idėją šia tema, ji būtų atėjusi man į galvą jau anksčiau. Niekuo kitu nebūčiau užsiėmusi. Vis dėlto Ponia Venger vis tiek žvelgia tiesiai į mane, bet tada jos dėmesį kita kryptim nukreipia duslus garsas. Nuvirto buteliukas. Nagų lako. Elodijos, šokoladinio gyvenimo asmenukų karalienės.

Elodija mano klasėje nuo užpraėjusių metų, neva garsenybė. Nenučiuokiu, nuo kiek sekėjų galima vadintis nuomonės formuotoju, bet ji gauna reklamos sutarčių. Elodija pastato nagų lako buteliuką. Per pertrauką lakavosi nagus ir puošė juos brangakmenukais. Ji viena iš tų perdėtai prisžiūrinčių, kurios niekad nesirodo viešumoje nepadažytais plaukais ar be manikiūro. Kartais klausiu savęs, ar ji iš viso turi ką nors panašaus į plaukų šaknis ir odelę palei nagus, ar tai išvis leidžiama ant jos augti nesuvaldžius ir nepadailinus.